

ljudje, jih ne moremo zares spoznati, kar je velika škoda. A kadar si odprt do ljudi in življenja nasploh, to postane zanimivo in polno smeha.

Knjiga je pospremljena z izjemnimi ilustracijami Tanje Komadina. Kako je nastajala ta vajina Gospa s klobukom, o čem sta govorili?

Ključno se mi zdi, da je bila Tanja knjiga všeč, prav zaljubila se je vanjo. In ko si zaljubljen, stvari delaš z žarom. To se njenim ilustracijam vidi, saj niso le izvrstno narejene, ampak je v njih tisto nekaj več. Tanja je bila sploh prva bralka knjige; poglavja sem ji pošiljala sproti in njen navdušeni odziv je pripomogel k sproščeni vožnji na kovčekomobilu. Boljše sopotnice si ne bi mogla želeti! Največ sva bili na liniji, ko je nastajal lik gospe Ljudmile, potem pa sva si bolj pošiljali kakšne prebliske in asociacije.

Risba veliko doda zgodbi. Se vam zdi nadgradnja?

Pri *Gospe s klobukom* vedno govorim o najini knjigi – moji in Tanjini. Besedilo in ilustracije so v tem primeru neločljiva celota. Tanja je zagotovo tudi nadgradila moje besedilo, saj je v ilustracijah vzporedno peljala tudi nekatere lastne zgodbe, ki jih v besedilu sploh ni – denimo črn muc, ki se sprehaja skozi celotno knjigo, je povsem njena ideja, pa številčenje poglavij z limoninimi napolitankami, ki jih je vedno manj. Obenem pa je besedilo tudi 'podkletila' s številnimi detajli, ki naredijo podobe življenjske.

Kaj je za vas dobra ilustracija?

Pri ilustraciji se mi zdi bistveno, da ujame atmosfero zgodbe in upodobi tudi stvari, ki so zapisane med vrsticami. Po drugi strani mora biti dobra ilustracija prepričljiva tudi v čisto likovnem smislu.

Zanimivost dela je tudi v uporabi in razlagi tujk, ki jih vpletate v zgodbo;

na notranjosti platnic pa so ob njihovi razlagi na roko napisane še telefonske številke pa odtis kavne skodelice ...

Gospo Ljudmilo je navdihnila resnična oseba, stara teta mojih dveh otrok, ki si zares zapisuje tujke, ki jih sliši po radiu ali prebere v časopisu. Piše jih v stare zvezke, poleg njih pa še kakšen recept in telefonsko številko. Odtisi kave so tam zato, ker jo rada pije in ni ravno nora na red in čistočo. Formalno pa mi je slovar tujk služil kot rdeča nit, ki zašije skupaj posamezna poglavja knjige.

V knjigi za zadnjim poglavjem sledi še dodatek, v katerem v obliki izrezkov iz časopisov beremo, kaj se je dogajalo z nekaterimi junaki po koncu zgodbe.

V knjigi je res veliko likov in z vsakim od njih se Ljudmila družijo le kratek čas, potem pa se odpelje naprej. Zdelo se mi je, da bi bralce utegnili zanimati, v katero smer je zavila usoda vsakega od njih. In ker sem prav vse vskljubila, sem jim namenila svetlo prihodnost. Gospa Ljudmila vse te obstrance poveže med seboj v nenavadno, a radostno družino. To je njen pravi poklic oziroma poslanstvo. Verjamem, da ima vsak od nas svojega, le odkriti ga moramo.

Petra Zemljič

Večer, 19. september 2018

Jana Bauer: »NAVDUŠENA NAD ABSURDNOSTJO«

Groznovilca in divja zima (Kud Sodobnost International, ilustrirala Caroline Thaw)

Že leta 2002 je bila prvič nominirana za *Izginjevalca čarovnic*, drugič leta 2012 za *Groznovilca v Hudi hosti*, prvo knjigo o atipični vili, ki je duhovit odgovor na poplavo sladkobnih, rožnatih,

nakrancljanih in lepih vil v vseh agregatnih stanjih in žanrih. Njena letošnja, skupno že tretja nominacija v zgodovini večernice, velja *Groznovilci in divji zimi*.

(Foto Robert Balen)

O dramaturgiji

Ko je Jana Bauer napisala prvo *Groznovilco v Hudi hosti* pred šestimi leti, je v intervjuju za prilogo Večernica med drugim povedala o svojem študiju na AGRFT: »Mislim, da je bil študij dramaturgije res dobra izbira. Dramatika te sooči z določenimi omejitvami, dialogi so le polovica drame, nekakšno izhodišče, vse drugo nastane ob uprizoritvi. Med nastajanjem predstave pa je treba marsikaj črtati, ker se izkaže, da ni potrebno ali je celo moteče. Pri pisanju proze se je, vsaj v začetnih verzijah, težko izogniti preobloženosti in ponavljanju. Zato je dobro, da veš, kje potegniti črte, ko se lotiš 'urejanja' besedila. Dobri dialogi so me vedno očarali. Poleg tega je bila med prvimi ravno drama *Čakajoč na Godota* tista, katere absurdnost me je tako navdušila, da so čudaške prigode postale rdeča nit mojega pisanja.«

Mimogrede: prva *Groznovilca* je v režiji Matjaža Fariča zaživela tudi na odru ljubljanskega lutkovnega gledališča pred dvema letoma.

O kaznovani vili

Groznovilca je kaznovana kot Zvezdica Zaspanka in mora s čajnikom v Hudo hosto, ker je razbila čajno skodelico svoje prababice. »Na Zvezdico Zaspanko sicer nisem pomislila, sta pa junakinji v obeh primerih res kaznovani. Kazen je pri obeh vzgojna, v *Groznovilci* celo za prababico, ki o dobri vzgoji ne ve toliko kot boter Mesec, kake posebne topline pa tudi ne premore in je za to, da so groznovilce nevezgojene ter podivjane, najbrž kriva kar sama.«

Njeni personificirani živalski junaki so avtentični, duhoviti, sveži. »Sveža, avtentična literatura ne pade z neba,« je dejala pred leti, »zrasti mora iz naravne podlage, iz literarne tradicije. Svoje like ustvarjam ob relativno dobrem poznavanju drugih, sorodnih, in upam, da jim bodo čim manj podobni. Da bodo čim bolj 'moji'.«

O izbiri ilustratorice Caroline Thaw

»Ilustracije Caroline Thaw znajo biti poetične in čudaške, to pa je mešanica, ki je liku groznovilce pisana na kožo. Povezala naju je skupna prijateljica, literarna agentka. Ko sem ji poslala angleško verzijo teksta, seveda nisem vedela, ali ji bo vsa ta čudaškost sploh všeč. Nemudoma je odgovorila, da je 'exactly her cup of tea'.«

O realizmu in fantastiki

»Realizem mi ne leži. Fantastična pripoved s čudaškostjo in absurdnostjo, ki je še dovolj 'realistična', da ni zgolj sama sebi namen, mi je veliko bližja. Namerano iščem nenavadne kombinacije, ki pa so vendarle še mogoče.«

O naslovniku

»Gabriel Zaid pravi, da so pisanje, objava ali distribucija knjige nekaj takega, kot če bi vtaknili sporočilo v steklenico in jo vrgli v morje. Ne vemo, kje bo končala. A vedno znova se zgodi čudež:

knjiga najde svojega bralca, bralec najde svojo knjigo in avtor si lahko oddahne.«

O založniku

Tudi druga knjiga o Groznovilci je izšla v zbirki Čudaške prigode v založništvu Sodobnosti International. »Založniški program Sodobnosti, ki je sicer dopolnilna dejavnost osrednje slovenske literarne revije, ima to prednost, da v njem s svojo ustvarjalnostjo in idejami sodelujejo tudi odlični avtorji in vrhunski prevajalci. Ker je založba neprofitno društvo, si ne prizadeva (iz finančnih razlogov) slediti trendom, pač pa se trudi, da bi trende ob pomoči odlične literature ustvarjala. Zato so nastale zbirke, ki s svojimi knjigami zapolnjujejo vrzeli v slovenskem knjižnem prostoru. Čudaške prigode, kot že ime pove, prinašajo izbrano branje za vse, ki imajo radi fantastične pripovedi. Kolikor je finančno mogoče, se Sodobnost zavzema za slovenske mladinske avtorje, za njihovo promocijo doma in po svetu.«

O afiniteti do mladinske književnosti

»Moje najljubše knjige je mogoče najti na policah mladinske književnosti. Sicer pa menim, da ima slovenska literatura, sploh v današnjem času, v celoti nekoliko desetniški status. Mladinski pisatelji ne morejo promovirati svojih knjig na literarnih večerih, saj je večina njihove publike takrat že v postelji. Res pa je tudi, da 'pisatelji za odrasle' nimajo toliko nastopov po šolah. In pri številu knjižničnih izposoj so mladinski avtorji prav na vrhu seznama. Poleg tega imamo v Sloveniji organizacije in projekte, ki odlično skrbijo za promocijo mladinske literature. Imamo kar nekaj strokovnjakov na tem področju pa kritike, ki razumejo posebno naravo književnosti za mlade in jo znajo konstruktivno oceniti. Žal je slovenski trg premajhen, prevedenih knjig, povprečnih ali kar zelo slabih, pa je preveč. Brez zadostne

državne podpore bomo težko ohranjali kakovostno domačo produkcijo. Seveda s tem ne mislim, da bi zmanjšali število prevedenih del.«

Humoren in inovativen jezik

Izvrstna fantazijska pripoved *Groznovilca in divja zima* s humorjem, nonsensom in inovativnim jezikom mlademu in odraslemu bralca ponuja očarljivo bralno pustolovščino. Kot je zapisala letošnja žirija, »Jana Bauer bralcem v hudomušnem otroškem romanu, v katerem nadaljuje zgodbo prebivalcev Hude hoste, pričara toplino babičine kuhinje na snežen zimski dan. K majhni divji vili z rogovilcema v laseh se vrnemo namreč sredi zime, ki jo avtorica vseskozi lirično opisuje. Pestre dogodivščine (reševanje groznovilce z zrakoplovom, preganjanje zime ipd.) so predstavljene s tretjeosebno pripovedjo antropomorfiziranih gozdnih živali z izdelanimi značaji in prepoznavnim načinom govora. Pristen je tudi humor – tako z igro besed kot s situacijsko komiko ter vloženimi igrivimi pesmimi. Zaokrožena celota je zabavna, a poučna zgodba, ki bralca že na začetku preseli v fantazijski svet.«

Brez intervjuja

Da Jana Bauer morda ne bo »sodelovala z Večerom«, je žirijo njen predsednik obvestil že pred izborom nominirancev. In je kljub temu nominirala knjigo *Groznovilca in divja zima*. Dobitnika oziroma dobitnico večernice je žirija izbrala na zadnji seji, 4. septembra, preden je Jana Bauer res zavrnila prošnjo za intervju. Škoda, mladih bralcev ne zanima afera izpred dveh let, o kateri je imel Večer drugačno mnenje kot glavna urednica revije *Sodobnost* Jana Bauer. Seveda pa je izvrstna Groznovilca našla bralce tudi brez intervjuja.

Melita Forstnerič Hajnšek

Večer, 19. september 2018